

Studiehandledning - Vems Europa

En studiesatsning om makt och rättvisa i Europa

Varför får inte EU och Europa mer plats i den svenska debatten? Det har vi också undrat. Sverige är en del av Europa och medlem i EU, och vi påverkas av de beslut som fattas där. Därför har ABF och tankesmedjan Tiden satt igång en studie- och informationssatsning på temat "Vems Europa" Fokus ligger på makt- och rättvisefrågor.

Många av de samhällsproblem som diskuteras i Sverige hänger ihop med problem och processer i Europa. Det kan handla om välfärd och arbetsvillkor; fattigdom och växande klyftor; migration och rasism; tillväxt och sysselsättning. Vi hoppas att satsningen inspirerar till dialog och engagemang kring dessa frågor.

"Vems Europa" är en sida för dig som vill lära dig mer om skillnaderna i europeisk politik och materialet kan användas i studiecirklar, i utbildningar, i facklig och politisk kursverksamhet, på folkhögskolor eller bara för eget intresse. Texterna finns att läsa på www.vemseuropa.se och kan laddas ner som PDF. Materialet består av 8 delar, med tillhörande diskussionsfrågor. På hemsidan finns också massor av intressanta länkar samt fördjupningsmaterial. Du kan givetvis också twittra och diskutera sidan på vår facebook.

Studiehandledningen – en guide på vägen

Den här studiehandledningen hjälper dig och att ordna och hålla i en studiecirkel eller kurs utifrån studiematerialet som finns på "Vems Europa".

Genom studiecirkeln kan du och dina kamrater tränga djupare in i problemen, bygga kunskap tillsammans, diskutera och pröva argument, och inte minst kläcka idéer på vad som kan göras för att påverka och förändra.

I studiehandledningen finns ett förslag till upplägg, övningar, uppgifter, diskussionsfrågor och tips till cirkelledaren. Se det som en guide till en demokratisk och kreativ studiecirkel.

Vad är en studiecirkel?

I en studiecirkel träffas man regelbundet för att studera, diskutera eller öva sig på något tillsammans. En studiecirkel består av 3-15 personer. Det vanligaste är att man är 8-12 personer. Oftast träffas man en gång i veckan under en eller ett par månader, dock minst tre gånger.

Att vara med i en studiecirkel skiljer sig från att gå i skolan. Man deltar man fritt och frivilligt, det finns ingen färdig kursplan, och alla deltagare är med och påverkar innehållet och upplägget. I en studiecirkel utgår man från deltagarnas behov och tar vara på allas erfarenheter.

Studiecirkeln är en demokratisk studie- och diskussionsform som bygger på allas aktiva deltagande. Respekt för varandra är viktigt. Ingen person får dominera

diskussionerna – idealet är att alla får komma till tals ungefär lika mycket, och att beslut fattas i öppen och demokratisk anda.

Det finns några formella krav för att studiecirkeln ska få ekonomiskt stöd från ABF för materialkostnader (ex. böcker). Cirkeln måste bestå av minst nio studietimmar (en studietimme = 45 minuter) uppdelat på minst tre sammankomster. Tre deltagare inklusive ledaren är minimum. För vidare info: www.abf.se

Sammankomsterna behöver inte bara bestå av att alla går till en lokal där ni träffas, utan kan bedrivas helt på distans, eller genom en kombination av att träffas fysiskt och via nätet.

Cirkelledarens roll

Cirkelledaren ansvarar för att samordna arbetet i cirkeln, förbereda träffarna och hålla kontakten med ABF. I en del cirklar är cirkelledaren given på förhand, men ibland måste gruppen utse en av deltagarna.

Cirkelledaren är en i gruppen, ingen lärare som måste sitta inne med alla ämneskunskaper. Han eller hon får gärna vara en inspiratör och dela med sig av sina kunskaper, men får inte fastna i föreläsarrollen. Det är i samspelet mellan cirkelledaren, deltagarna och studiematerialet som ny kunskap växer fram.

Cirkelledarskapet handlar mycket om att skapa bra stämning i gruppen, få igång samtal, göra alla delaktiga, tydliggöra vägval, hantera eventuella problem, reda ut oenighet i gruppen, och leda cirkeln mot ett gemensamt mål. Nyckelordet är dialog, och ofta handlar cirkelledarskapet mer om att ställa frågor än om att ge svar.

Tips för en bra cirkel

Som cirkelledare kan du bidra till att alla blir delaktiga, att ingen tar över, att dialogen blir konstruktiv. Här är några tips som kan vara till hjälp:

- Gå en runda. Då får alla chansen att säga något och alla får ungefär lika stort utrymme.
- Använd en talarboll/pinne som ger rätt att prata. Den som talat färdigt kastar vidare.
- Är ni fler än 8 personer? Då kan det vara bra att dela in cirkeln i mindre grupper om två eller tre ibland, med återkoppling i storgrupp. Det gör att alla vågar delta.
- Ställ riktade frågor av typen "Anna – vad tycker du?" Vissa måste tilldelas ordet för att säga något. Samtidigt har man förstås rätt att passa.
- Ställ en följdfråga för att locka fram mer ur en deltagare som svarat kort.
- Agera "jokern i leken". För in tankar och idéer som inte annars finns i gruppen.
- Försök styra in diskussionen på ämnet om det svävat iväg. Ställ en uppföljningsfråga.
- För stödanteckningar så att du kan sammanfatta diskussionen kring varje fråga.

Så kan ni arbeta i cirkeln

Låt gärna någon eller några av deltagarna kort återberätta vad de har läst och vilka intryck de fått i början av varje träff. Det bästa är om alla har läst innan träffen.

Det viktigaste momentet är diskussion. Utgå från de föreslagna diskussionsfrågorna eller formulera egna. Det är alltid bra om du som cirkelledare sammanfattar kort vad ni pratat om och kommit fram till (även om alla diskussioner inte leder till en slutsats). En variant på detta är att diskutera frågorna i grupper om två eller tre, och sedan rapportera i storgrupp.

Använd er av andra typer av aktiviteter för att skapa variation och för att göra cirkeln spännande. Man kan också föreslå fördjupningsuppgifter eller värderingsövningar. Detta gör alla delaktiga i kunskapsbygget.

Det är också möjligt att bjuda in en expert, organisationsföreträdare, journalist eller politiker som svara på deltagarnas frågor och delta i diskussionen. Eller varför inte se en film och samtala utifrån den?

Förslag på studiecirkel med fem träffar:

Ni bestämmer gemensamt i gruppen hur ni lägger upp cirkeln: hur många gånger ni ska träffas, hur mycket ni läser, osv. Studiehandledningen ger förslag på ett upplägg med fem träffar och tre studietimmar varje gång, alltså totalt 15 studietimmar.

1. Ni lär känna varandra, gör en värderingsövning, kollar igenom materialet, bestämmer er för en plan och ett mål, och kommer igång med diskussionen. Viktigt är att tillsammans välja de kapitel som gruppen är intresserad av, om ni inte tror att tiden inte räcker för samtliga tio.
2. Ni utgår från de delar ni har läst, samtalar kring frågorna, gör ett par övningar och drar slutsatser.
3. Ni utgår från de delar ni har läst, samtalar kring frågorna, gör ett par övningar och drar slutsatser.
4. Ni utgår från de delar ni har läst, samtalar kring frågorna, gör ett par övningar och drar slutsatser.
5. Ni utgår från de delar ni har läst, samtalar kring frågorna och drar slutsatser. Se till att det också finns tid till att diskutera och arbeta fram idéer och uppslag kring hur ni kan gå vidare och agera, för att till sist sammanfatta och utvärdera cirkeln. Inget hindrar en studiecirkel från att förlängas om gruppen vill och kan.

Första träffen

Förberedelser

Se till att alla deltagare får webbadressen (www.vemseuropa.se) i god tid innan så att de hinner titta igenom de åtta kapitlen. Upplys dem också om att de kan ladda ner PDF:er av de aktuella texterna och skriva ut dem. Du kan också bifoga PDF:erna i

mailet, alternativt skicka texterna i utskrivnen form via brev. Tips också om fördjupningstexterna som på hemsidan under rubriken "Vetgirig". Läs själv igenom materialet och titta rundor bland länkarna. Skriv eventuellt ut hela studiematerialet och ge det till alla deltagarna inför fortsättningen av cirkeln. Förbered dig på att hålla i den första träffen, särskilt värderingsövningen.

På plats...

Hälsa välkommen, presentera dig själv och gå en snabb runda där alla får säga sitt namn. Ta sedan upp vad studiecirkeln ska handla om och hur dagens upplägg ser ut.

Prata igenom och bestäm praktiska saker: när ni ska ses i fortsättningen, hur deltagarna ska meddela frånvaro, fika till träffarna etc.

Prata om vad en studiecirkel är. Be deltagarna komma med förslag på hur cirkeln kan bli konstruktiv och deltagande. Kom överens om hur ni ska bemöta varandra och arbeta tillsammans.

Låt deltagarna intervjua varandra två och två (i ca fem minuter var) och presentera varandra för resten av gruppen. Några saker att ta reda på i intervjuerna är: namn, bostadsort, sysselsättning, fritidsintresse, och sist men inte minst förväntningar på studiecirkeln.

Samla sedan ihop deltagarnas förväntningar och samtala en stund om dessa – hur kan de uppfyllas?

Gör en värderingsövning för att få igång tankeprocessen kring ämnet. Ett förslag på värderingsövning finns i slutet av studiehandledningen. En värderingsövning ger alla en chans att "komma in" i cirkeln, och väcker diskussionslusten hos deltagarna.

Gå igenom studiematerialet så att alla får en överblick. Cirkelledaren kan säga något kort om varje del. Titta på förslaget på upplägg som finns i den här studiehandledningen. Funkar det för gruppen? Diskutera och fatta beslut gemensamt.

Planera sedan resten av träffarna. Kom överens om hur många teman/texter ni vill ta upp. Man kan välja att ta upp alla delar, eller att fokusera på några. För att välja ut teman/texter kan man använd en demokratisk metod som kallas "prickning": Låt deltagarna diskutera i smågrupper vad de skulle vilja fokusera på. Skriv under tiden upp namnen på styckena på tavlan eller på ett blädderblock. Alla deltagare får sedan chansen att sätta ut fem prickar med en tuschpenna (eller klisterlappar om det finns). De kan välja att sätta alla prickar på ett stycke eller sprida ut dem på flera. De stycken som får flest prickar har "vunnit".

Ta upp de delar av materialet ni läst till första träffen (om detta var överenskommet). Diskutera utifrån diskussionsfrågorna eller utifrån deltagarnas egna funderingar. Gå gärna en runda först och be folk lyfta fram det de fastnade för och vill diskutera.

Bestäm vad ni ska göra tills nästa gång. Kan någon eller några sammanfatta det ni läst i början av nästa träff? Kan ni göra några uppgifter hemma? Glöm inte att ta upp praktiska saker som kaffe och eventuellt fikabröd.

Andra, tredje och fjärde träffen

Förberedelser

Uppmana alla att läsa de texter ni har kommit överens om att fokusera på innan träffarna. Använd även länkarna på hemsidan, och ge deltagarna olika uppgifter utifrån dem. Det kan handla om att kort sammanfatta texter och artiklar, eller om att hitta aktuell statistik. Försök själv, eller be deltagarna, att hitta relaterade tidningsartiklar från den gångna veckan dels som diskussionsunderlag och dels för att använda som exempel.

På plats...

Låt någon eller några kort sammanfatta den eller de texter ni läst. Fyll i själv om det behövs, men föreläs inte!

Diskutera utifrån diskussionsfrågorna eller utifrån deltagarnas egna funderingar. Gå gärna en runda och be folk lyfta fram det de fastnade för och vill diskutera.

Ta upp och diskutera relaterade artiklar, och låt deltagarna presentera eventuella uppgifter.

Femte träffen

Sista träffen, och dags att byta idéer och förslag på vad man kan bidra med i debatten om Europa, och hur man kan bidra till förändring. Det kan handla om förslag på vidare studier, insändare och debattartiklar, debatter och seminarier. Kanske om att tillsammans planera en seminariereserie på tema Europa och bjuda in allmänheten. Eller att skicka brev till EU-parlamentariker eller riksdagspolitiker.

Ha som mål att prioritera det som känns både möjligt och viktigt att göra, och som ni samtidigt kan och vill göra tillsammans. Använd gärna prickningsmetoden för att prioritera. Skriv upp alla förslag på tavlan eller på ett papper. Kolla om några liknar varandra och kan sammanföras/ersätta varandra. Alla deltagare får sedan sätta ut fem prickar med en tuschpenna (eller klisterlappar om det finns). De kan välja att sätta alla prickar på ett förslag eller sprida ut dem på flera. De fem förslag som får flest prickar har prioriterats av gruppen.

Alldeles oavsett om ni väljer att förlänga cirkeln så måste du som cirkelledare planera en avslutning, ett sätt att knyta ihop säcken.

Låt deltagarna diskutera två och två: Vad har de lärt sig i cirkeln? Vad har varit den största aha-upplevelsen? Vad kommer de att ta med sig? Gå sedan en runda och låt varje deltagare svara på frågorna.

Ägna minst 15 minuter mot slutet av sista träffen åt att utvärdera cirkeln. Vad tyckte deltagarna om cirkeln? Om studiematerialet? Vad fungerade bra? Vad kunde ha gjorts bättre? Gå gärna en runda och låt var och en säga sitt. Det är också bra om deltagarna kan skriva några synpunkter på ett papper och lämna till cirkelledaren.

Exempel på värderingsövning

Man kan sitta i en ring eller runt ett bord. Cirkelledaren kommer med ett påstående, t.ex. "EU är demokratiskt". Påståendet är öppet, och det finns inget givet svar. Det öppnar för funderingar. Hur man ställer sig till ett påstående beror ofta på hur man själv uppfattar och definierar ett ord som "demokratiskt" eller vad man väljer att lägga vikt vid.

Deltagarna skall resa sig upp om de håller med om påståendet, och sitta kvar om de inte håller med. Några får förklara varför de valt att stå eller sitta. Cirkelledaren styr ordet. Deltagarna har rätt att passa. Man har även rätt att ändra åsikt (sätta sig eller ställa sig) när man har hört de andras tankar. I det här skedet får det dock inte bli någon diskussion.

När några (3-5 stycken) har fått förklara sin ståndpunkt ber cirkelledaren alla att sätta sig. Därefter kommer cirkelledaren med ett nytt påstående som deltagarna måste ta ställning till. Det brukar räcka med 3-5 påståenden.

När övningen är slut reflekterar ni tillsammans kring övningen och frågorna. Nu kan du öppna för en diskussion. Se till att förklara spelreglerna för värderingsövningen för deltagarna innan ni sätter igång. Se till att alla är med på noterna.

Exempel på påståenden:

- EU är demokratiskt
- EU är ett vänsterprojekt
- EU har öppnat för låglönekonkurrens
- Privatiseringarna har gått för långt
- Upplopp i Europas förorter beror på dålig uppfostran
- EU är bra för fred och demokrati i världen
- Sverigedemokraterna är ett rasistiskt parti

Text att använda i en annons eller information om cirkeln

Vems Europa

Vad skiljer rött från blått i Europapolitiken? Är våra kollektivavtal hotade? Hur går det med välfärden? Bryr sig EU om klimatet? Hur kan högerextremismen bemötas? Studera och diskutera problem och utmaningar inom EU utifrån www.vemseuropa.se - ett annorlunda studiematerial som kopplar ihop Sverige med resten av EU. Vems Europa är det som växer fram? Och hur vill du forma Europa

5 träffar, 15 studietimmar

Texten är en del av materialet Vems Europa
© Arbetarnas Bildningsförbund, ABF. För återpublicering eller utdrag krävs tillstånd

Kontakt på ABF:
peter.gustavsson@abf.se